

İnsan Dünyada Kendini Haklı Gösterebilir, Peki Ya Ahirette?

İnsan için dünyadaki en önemli meselelerden biri, karşılaştığı bir durumda “Ben ne istiyorum?” sorusundan önce “Allah'ın en razı olacağı davranış nedir?” sorusunu sorabilmesidir. Ancak bazı insanlar, Allah'ın razı olacağı davranışın ne olduğunu bildikleri veya bunu anlayabilecek durumda oldukları halde kendi istekleriyle çatıştığı zaman farklı bir yol seçebilmektedir. Daha vahim olan ise, kendi tercihlerini açıkça “Ben bunu istedim ve nefsimi tercih ettim” şeklinde ifade etmek yerine, sanki Allah'ın razı olacağı davranışın ne olduğu bilinemezmiş veya kendi tercihleri zaten dinen en doğru davranışmış gibi göstermeye çalışabilmektedirler. Oysa insan, kendi nefsinin kandırabilir, çevresindeki insanları ikna edebilir, yaptığı davranışa çeşitli gerekçeler bulabilir; fakat, Allah insanın kalbinden geçeni, gerçek niyetini ve neyi neden tercih ettiğini eksiksiz olarak bilir.

Kuran'da ahirette insanın dünya hayatında gizlediği gerçeklerin ortaya çıkacağı çok açık biçimde bildirilmiştir:

“O gün bütün sırlar ortaya dökülecek.” (Tarık Suresi, 9)

“Göğüslerde olanlar ortaya çıkarıldığı zaman...” (Adiyât Suresi, 10)

“Oysa içlerinde gizlediklerini Allah çok iyi bilmektedir.” (İnşikak Suresi, 23)

“İyi bilin ki, onlar elbiselerine büründükleri zaman dahi, Allah onların gizlediklerini de, açığa çıkardıklarını da bilir. Çünkü O, kalplerin özünü bilendir.” (Hud Suresi, 5)

“Çünkü biz onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da biliyoruz.” (Yasin Suresi, 76)

Bu nedenle insan dünyadayken kendi niyetini, gerçek düşüncesini veya bir davranışı neden tercih ettiğini çevresindeki insanlardan gizleyebilse dahi, bunların hiçbirisi Allah'tan gizli değildir. Ahirette ise insanın dünyada sakladığı gerçekler bütünüyle ortaya çıkacaktır.

Bu bakımdan, dünyada Allah'ın rızası ile kendi isteği arasında tercih yapmak durumunda kaldığı halde samimi davranmayan insanların ahirette gösterecekleri tavırlar Kuran'da üç ayrı şekilde anlatılmıştır.

1. Gerçeği Gördüklerinde Dünyaya Dönmek İsteyenler

Birinci gruptaki insanlar, ahirette hakikati bütün açıklığıyla gördüklerinde artık gerçeği inkar edemeyecek ve dünyadayken yapmaları gerekeni yapmadıklarını kabul edeceklerdir.

Kuran'da bu insanların Rablerinin huzurunda başlarını öne eğerek:

“Rabbimiz! Gördük ve işittik. Artık şimdi bizi geri döndür ki salih amel işleyelim. Biz artık kesin olarak inanmaktayız.” (Secde Suresi, 12) diyecekleri bildirilmektedir.

İnsan dünyadayken türlü bahaneler üretebilir; Allah'ın rızasının nerede olduğunu anlamadığını söyleyebilir; kendi arzusunu “Doğru olan budur” diye gösterebilir.

Fakat ahirette gerçek bütün açıklığıyla ortaya çıktığında, artık bu mazeretlerin arkasına sığınamayacaktır.

Üstelik Allah Kuran'da, onların dünyaya geri gönderilseler dahi yeniden aynı davranışlara döneceklerini de bildirmektedir:

“Geri gönderilseler bile yine kendilerine yasaklanan şeylere döneceklerdir. Zira onlar gerçekten yalancıdırlar.” (En'am Suresi, 28)

Dolayısıyla buradaki konu bilginin eksik olması değildir. Asıl sorun kimi zaman kişinin karakterinde yerleşmiş olan samimiyetsizlik, nefsini, menfaatlerini koruma arzusu ve hakikati gördüğü halde kendi isteğini tercih etmesidir.

2. İnsanın Kendi Organları Aleyhlerine Şahitlik Ettiğinde

İkinci grupta yer alan insanların ise ahirette gerçeği gizlemeye çalışacakları, ancak kendi organlarının dahi aleyhlerine şahitlik edeceği bildirilmektedir. Kuran'da:

“Nihayet oraya geldiklerinde, işitme, görme duyuları ve derileri kendi aleyhlerine şahitlik edecektir.” (Fussilet Suresi, 20) buyurulmaktadır.

Bunun üzerine onlar büyük bir şaşkınlıkla kendi derilerine:

“Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?” (Fussilet Suresi, 21) diyeceklerdir.

Derileri ise:

“Her şeyi konuşuran Allah bizi de konuştu.” (Fussilet Suresi, 21) diye cevap verecektir.

Bu ayetler son derece dikkat çekicidir. İnsan dünyadayken kendi davranışlarını farklı göstermeye çalışabilir, niyetini gizleyebilir, söylediği sözleri değiştirebilir veya çevresindeki insanlara başka türlü anlatabilir.

Fakat ahirette kişinin aklından geçirdiği, düşündüğü, niyet ettiği, tasarladığı, söylediği ve yaptığı hiçbir şey gizli kalmayacaktır.

Kuran'da insanların, yaptıklarının çoğunu Allah'ın bilmediğini zannettikleri ve bu yanlış düşüncelerinin kendilerini felakete sürüklediği de bildirilmektedir:

“Siz, kulaklarınızın, gözlerinizin ve derilerinizin aleyhinize şahitlik edeceğinden sakınmıyordunuz; aksine yaptıklarınızın çoğunu Allah'ın bilmediğini sanıyordunuz. İşte Rabbiniz hakkında beslediğiniz bu zannınız sizi helake sürükledi ve ziyana uğrayanlardan oldunuz.” (Fussilet Suresi, 22-23)

Bu nedenle Allah'ın rızasına aykırı olduğunu bildiği bir davranışı yapıp ardından çeşitli sözlerle bunu meşrulaştırmaya çalışmak, insanın yalnızca kendisini kandırmasıdır.

3. Artık Mazeretlerin Dinlenmediği An

Kuran'da üçüncü olarak, bazı insanların artık mazeret ileri sürmelerine dahi izin verilmediği bildirilmektedir.

Onlar: “Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer yine eski halimize dönersek, artık gerçekten zalimleriz.” (Mü'minun Suresi, 107) diye yalvarırken Allah:

“Aşağılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!” (Mü'minun Suresi, 108) buyurmaktadır.

Bu ayet, insanın dünyadaki fırsatını ne kadar önemli görmesi gerektiğini göstermektedir.

Çünkü dünya, insanın düşünüp karar verebildiği, hatasından vazgeçebildiği, tövbe edebildiği ve Allah'ın rızasına uygun davranmayı seçebildiği yerdir. Ahirette hakikati görmek ise artık imtihanın sona ermesinden sonra olacaktır.

Allah'ın hükmünü kendi anlayışına uydurmaya çalışmak

Bu konudaki en tehlikeli bakış açılarından biri de insanın kendi düşüncesini Allah'ın hükmünün önüne geçirmesidir.

Bazı kişiler bir ayetin veya dini hükmün kendi alışkanlıklarıyla, geleneksel anlayışlarıyla ya da kişisel zevkleriyle uyuşmadığını gördüklerinde, önce Allah'ın hükmüne teslim olmak yerine adeta hükmü kendi düşüncelerine uygun hale getirmeye çalışmaktadırlar.

Hatta zaman zaman bir ayetin kendilerinin alıştığı anlayıştan farklı açıklanması karşısında, “Eğer bu ayetin anlamı buysa ben bunu kabul etmem” veya buna benzer ifadeler kullanıldığı görülmektedir.

Bu son derece tehlikeli bir yaklaşımdır.

Çünkü samimi bir Müslümanın tavrı, “Benim düşüncem dine uyuyor mu?” diye bakmak olmalıdır; dini kendi düşüncesine uydurmak değil.

Kuran'da Allah hakkında bilmeden hüküm vermek açıkça yasaklanmıştır:

“Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” (A'raf Suresi, 33)

Yine insanların kendi düşüncelerini Allah'a mal ederek “Şu helaldir, şu haramdır” demeleri de açık biçimde eleştirilmektedir.

Bu nedenle kişinin kendi hoşuna gitmeyen bir hükmü değiştirmeye, yumuşatmaya, gizlemeye veya Allah'ın dininde bulunmayan bir ölçüyü dine eklemeye çalışması doğru değildir.

Peygamber Efendimiz (sav)'in hayatını kendi anlayışlarına uydurmaya çalışan yorumlar

Benzer bir yaklaşım Peygamber Efendimiz (sav)'in hayatı anlatılırken de görülebilmektedir.

Bazı insanlar, Peygamberimiz (sav)'in hayatındaki olayları olduğu haliyle anlatmak yerine, kendi geleneksel veya kişisel anlayışlarına ters gördükleri bölümleri sürekli savunulması gereken hadiseler gibi göstermektedirler.

Örneğin Hz. Zeyd ile Hz. Zeynep'in evliliğinin sona ermesinden sonra Peygamberimiz (sav)'in Hz. Zeynep ile evlenmesi Kuran'da açıkça bildirilen bir olaydır. Buna rağmen bazı insanlar bu ve benzeri konuları anlatırken, Allah'ın ve Peygamberimiz (sav)'in bildirdiği gerçeği olduğu gibi

kabul etmek yerine, günümüz insanların birtakım önyargılarına uygun açıklamalar üretme ihtiyacı hissetmektedir.

Aynı şekilde Peygamberimiz (sav)'in evlilikleri anlatılırken de sanki onun bir kadının güzelliğini beğenmesi, sevmesi veya evliliğinde insani bir sevgi ve çekim bulunması dinen mahcup olunması gereken bir durummuş gibi anlatımlar yapılabilmektedir.

Oysa Peygamberimiz (sav) de Allah'ın yarattığı, seven, sevilen, güçlü duygulara sahip bir insandır. Onun hayatını olduğundan farklı göstermeye gerek yoktur.

Asıl samimiyet, Peygamberimiz (sav)'in hayatını günümüz toplumuna “kabul ettirebilmek” amacıyla değiştirmeye çalışmak değil; Kuran'da ve güvenilir kaynaklarda bildirilen haliyle doğru anlatmaktır.

Bir insanın “Ben böyle olmasını daha uygun buluyorum” diyerek kendi aklını ve kişisel ölçülerini Allah'ın hükmünün üzerine çıkarması doğru değildir. İnsan Allah'ın dinini kendi düşüncesine göre şekillendirmeye çalışmamalı; aksine kendi düşüncesini ve tercihlerini Allah'ın bildirdiği hükümlere göre düzeltmelidir.

“Ben yaptım, bana bir şey olmadı” mantığı çok tehlikelidir

Bu ahlaktaki insanların çevrelerine verdikleri en tehlikeli telkinlerden biri de şudur:

“Ben Allah'ın razı olacağı davranışı tercih etmedim. Kendi istediğimi yaptım. Bakın, bana da hiçbir şey olmadı.”

Oysa bir insana yaptığı yanlış davranışın hemen ardından görünür bir karşılık gelmemesi, Allah'ın o davranıştan razı olduğunun kesinlikle delili değildir.

Allah Kuran'da bu konuda çok açık bir ölçü vermektedir:

“İnkâr edenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin, sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar.” (Al-i İmran Suresi, 178)

Yani Allah'ın bir insana mühlet vermesi, onun davranışının doğru olduğu anlamına gelmez.

İnsan “Bunu yaptım ve hayatım normal devam etti” diyerek kendisini güvende görebilir. Fakat bir insanın Allah'ın rızasından uzaklaşmasının sonucu her zaman dışarıdan görülebilen ani bir olay şeklinde ortaya çıkmak zorunda değildir.

İnsan manevi huzurunu kaybedebilir. Vicdanıyla baş başa kaldığında rahatsız olabilir. Sevgi, şefkat ve samimiyet duyguları zayıflayabilir. İnsanlarla ilişkilerindeki bereket azalabilir. Sürekli kendisini haklı çıkarma ihtiyacı duyabilir. Doğruyu duyduğu zaman huzursuz olabilir. Kalbi giderek katılaşabilir.

Yanlış davranışı tekrar ettikçe artık yanlış olduğunu dahi hissedemez hale gelebilir.

Bu nedenle dünyadaki geçici rahatlık hiçbir zaman “Allah benden razı” anlamına gelmez.

Yanlış davranışlarda birbirinden cesaret almak

Bu ahlakın toplum açısından en tehlikeli sonuçlarından biri de insanların birbirlerini yanlışta cesaretlendirmeleridir. Bir kişi tek başına yapmaya cesaret edemediği bir davranışı, başka bir kişinin yaptığını gördüğünde daha kolay yapabilmektedir.

Şöyle düşünebilmektedir:

“O yaptı, ona bir şey olmadı. Ben de yapabilirim.”

Veya kendisine yaptığı yanlış hatırlatıldığında:

“Önce ona söyleyin; o da yapıyor. Ona bir şey demiyorsunuz, bana söylüyorsunuz.” diyerek başka bir insanın hatasını kendi davranışına mazeret göstermektedir.

Oysa bir başka insanın yanlış yapması, kişiyi Allah Katında sorumluluktan kurtarmaz.

İki kişinin aynı yanlış yapması o yanlış doğru hale getirmez.

Yüz kişinin birbirine destek olması da Allah'ın yanlış olduğunu bildirdiği bir davranışı doğru hale getirmez.

Kuran'da bildirilen ölçü son derece açıktır:

“İyilik ve takva üzere yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın.” (Maide Suresi, 2)

Ancak kimi insanlar hayırlı bir konuda birbirlerine aynı kuvvetle destek olmazken, konu kişisel menfaatlerine, nefislerine veya ortak bir yanlış davranışa geldiğinde birbirlerinin en güçlü savunucusu haline gelebilmektedirler.

Biri diğerine cesaret vermekte, diğeri onu savunmakta, ardından her ikisi de birbirinin davranışını delil olarak göstermektedir.

Kuran'da münafık erkek ve kadınların kötülüğü özendirip iyiliği engellemeleri de özellikle bildirilmiştir:

“Münafık erkeklerle münafık kadınlar birbirlerindendir. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoyarlar...” (Tevbe Suresi, 67)

Fussilet Suresi'nde de bazı kimselere birtakım arkadaşların musallat edildiği ve bu arkadaşların yaptıklarını onlara güzel gösterdikleri bildirilmektedir:

“Biz onlara birtakım arkadaşlar musallat ettik de bunlar, önlerinde ve arkalarında olanları kendilerine güzel gösterdiler...” (Fussilet Suresi, 25)

Bu ayetler, insanın yanlış davranışlarda birbirinden cesaret almasının ve çevresindeki kişilerin etkisiyle yaptığı yanlış normal, doğru veya kabul edilebilir görmeye başlamasının ne kadar tehlikeli olduğunu göstermektedir.

Gerçek Akıl Allah'a Teslim Olmaktır

Bazı insanlar kendi kurdukları hesapların çok akıllıca olduğunu düşünebilirler. Allah'ın açık hükmünü kendi anlayışlarına uygun hale getirmeyi, dini kendi düşüncelerine göre yorumlamayı, nefsani bir tercihi türlü gerekçelerle savunmayı veya başka insanlardan destek alarak kendilerini haklı çıkarmayı “akıllılık” zannedebilirler.

Oysa insanın Allah'tan daha doğruyu, daha iyiyi veya daha merhametli olanı bilebileceğini düşünmesi mümkün değildir. Allah insanı yaratandır. İnsanın kalbini, nefsini, zayıflıklarını, ihtiyaçlarını, geleceğini ve sonucunu bilendir.

Dolayısıyla insanın gerçek akıllı, -haşa- Allah'a din öğretmeye çalışmakta değil, Allah'ın

kendisine öğrettiğine teslim olmakta ortaya çıkar.

Bir Müslüman kendi istediğiyle Allah'ın razı olacağı şey arasında bir farklılık gördüğünde:

“Ben bunu istiyorum, ama Rabbimin razı olduğu başka ise kendi isteğimi bırakırım.”

diyebilmelidir. Gerçek samimiyet, teslimiyet ve iman ahlakı ancak böyle bir ahlak ile yaşanabilir.

Ölçümüz Kendi İsteklerimiz Değil, Allah'ın Rızası Olmalıdır

İnsan, dini kendi nefesine göre şekillendirmeye çalışmak yerine kendisini Allah'ın bildirdiği ahlaka göre değiştirmelidir.

Başka insanların yanlış davranışlarını örnek göstermek de kişiyi haklı çıkarmaz. Bir başkasının aynı şeyi yapmış olması, bir yanlışını doğru hale getirmez.

Aynı şekilde, dünyada bir insanın yaptığı bir davranışın ardından hemen görünür bir karşılıkla karşılaşmaması da Allah'ın o davranıştan razı olduğu anlamına gelmez. İnsan bazen yaptığı tercihin sonuçlarını hemen fark etmeyebilir; ancak bu durum o tercihin Allah Katında doğru olduğunu göstermez.

Kuran'da ahirette geçeceği bildirilen konuşmalar ve yaşanacak olaylar da bu gerçeği çok açık biçimde göstermektedir. İnsan dünyadayken kendi vicdanına karşı dürüst olmalı ve hayatındaki önemli konularda samimiyetle şu soruyu kendisine sormalıdır:

“Allah'ın en razı olacağı davranış nedir?”

Asıl önemli olan, insanın kendi istediğini haklı çıkarmaya çalışması değil; doğru olanı gördüğünde ona samimiyetle yönelmesi ve Allah'ın rızasını her türlü kişisel istek ve menfaatin üzerinde tutmasıdır.